

Tilsynsrådet for kriminalomsorgen

Kopi:
Kriminalomsorgen region vest

Deres ref:
25/9389

Vår ref:

Dato:
29. mai 2026

TILSYNSRAPPORT BERGEN FENGSEL 19.09.25

Vi viser til oversendelse av tilsynsrapport 15. mai 2026, etter tilsynsbesøk utført 19. september 2025.

Tilsynsrådet for kriminalomsorgen ber om at rapporten gjøres tilgjengelig for de innsatte i fengslet, og å bli orientert om oppfølgingen av rapportens anbefalinger innen 29. mai 2026.

Slik vi oppfatter mange av rapportens anbefalinger, samsvarer disse med kriminalomsorgens egne styringsdokumenter og målsettinger. Av den grunn er disse allerede en viktig del av våre prioriteringer.

Bergen fengsel innretter sin drift etter tildelt budsjetttramme. Rammebetingelsene påvirker vårt handlingsrom. Dette gjelder også vår mulighet til å følge opp Tilsynsrådets anbefalinger som innebærer økt ressursbruk.

Bygningsmessige forhold

Tilsynsrådets anbefaling.

- *Forbedrer uteområdene på avdeling A-vest.*
- *Setter opp leskur der innsatte kan oppholde seg ved dårlig vær.*
- *Fjerner hakekorset som var inngravert i glassruten i den ene sikkerhetscellen.*
- *Sikrer at områdene der innsatte oppholder seg er rene og hygieniske.*

Uteområdet ved avdeling A-vest består av en stor hage med grøntområde. Disse områdene kan benyttes av innsatte i et styrt fellesskap.

Luftegårdene/ lufteslusene er avgrensede områder med vegger i betong. Disse er utformet for å ivareta sikkerhetsbehov og mulighet for avgrensning mellom innsatte.

Luftegårdene ble i samarbeid med gatekunstmiljøet i Bergen utsmykket i 2024.

Kriminalomsorgen region Vest

Luftegårdene og treningsrom ved avdelingen inngår også i et større byggeprosjekt med nytt aktivitetsbygg og andre bygningsmessige tiltak for å motvirke isolasjon. Konkret er det laget plan for utsyn til terreng fra luftegård, ved å sette inn et glassfelt. Det er også planlagt vinterisolering av treningsrom, og overbygning uteplass. Dette er arbeider som gjennomføres i samarbeid med Statsbygg, etter oppdragsbrev fra KDI.

Det er utøvd skade på en rute i en av sikkerhetscellene, ved at det er ripet inn symboler i ruten. Det inngår i vedlikeholdsplanen å bytte ruten. Den aktuelle sikkerhetscellen benyttes normalt ikke. Utskiftningen har derfor ikke høy prioritet, og vil av effektivitetshensyn bli gjennomført forbindelse med sammenfallende vedlikeholdsarbeid.

Renhold i fengslet gjennomføres av innleid tjeneste på noe av bygningsmassen, og av egne ansatte og innsatte der dette er mulig. Renholdet gjennomføres av personer med opplæring, og med anbefalt rengjøringsutstyr. Det var utfordringer med renholdet på område nevnt i rapporten i perioden tilsynet ble gjennomført. Dette er ikke en problemstilling nå.

Innsatte på forvaringsdom

Tilsynsrådetes anbefaling.

- *Arbeide for rask overføring av forvaringsdømte til forvaringsanstalt.*
- *Sette i verk kompensierende tiltak for forvaringsdømte der overføring til forvaringsanstalt ikke lar seg gjennomføre.*

Alle innsatte med rettskraftig forvaringsdom blir søkt overført til forvaringsanstalt. Det kan være ventetid på grunn av plassituasjon i forvaringsanstalten. Forvaringsanstaltene foretar selv prioritering av når den enkelt forvaringsdømte tildeles plass.

Bergen fengsel kan ikke gi forvaringsdømte oppfølging tilsvarende forvaringsanstaltene. De vil imidlertid gis tilpasset oppfølging og tilbud, som andre innsatte i Bergen fengsel

Aldersgrupper

Tilsynsrådetes anbefaling.

- *Arbeide for at det ikke skal være barn i fengselet.*
- *Arbeide for at CAMEO blir et permanent tilbud i fengselet.*
- *Arbeide for at CAMEO opprettes i andre fengsler.*

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og beslutninger som berører barn i kriminalomsorgen. Dette gjelder også i spørsmålet om plassering. Etter 2020 har det vært to inntellinger av mindreårige i Bergen fengsel. En i 2024, og en i 2025. Begge med svært kort opphold. Det er svært høyt prioritert i kriminalomsorgen at barn ikke skal plasseres i voksefengsel.

Bergen fengsel er godt fornøyd med CAMEO, som er et tilrettelagt tiltak for eldre innsatte. Tiltaket ble etablert som et samarbeidsprosjekt mellom Bergen fengsel og Frelesarmeen. En permanent drift av tilbudet avhenger av vår årlige tildeling. Kriminalomsorgen region vest fikk i 2026 tildelt 3 mill. for videre drift av CAMEO i Bergen fengsel. Bergen fengsel vil kunne bidra med erfarings- og kunnskapsutveksling ved en eventuell opprettelse av CAMEO i andre fengselsenheter.

Innsatte med behov for tolk

Tilsynsrådetes anbefaling.

- *Sikre at innsatte som ikke kan kommunisere med fengslet på norsk, forstår innhold i vedtak og informasjon fra fengslet. I den utstrekning det er nødvendig, må fengslet benytte tolk.*
- *Avklare rutinene rundt hvem som har ansvar for å bestille tolk.*

Bergen fengsel har lang erfaring med å ha domfelte og varetektsinnsatte som ikke kan kommunisere tilstrekkelig på norsk. Vi benytter tolk der dette er påkrevd. I tillegg benytter vi oss av egne ansatte som er flerspråkelige, eller digitale hjelpemidler der dette kan være hensiktsmessig. Vi har rutiner for hvem som kan og har ansvar for å bestille tolk. I enkelttilfeller kan Bergen fengsel og forvaltningssamarbeidspartene ha overlappende ansvar, i disse tilfellene varierer det hvem som bestiller og betaler for tolketjenesten. Bergen fengsel bruker 100 000 kroner på tolk pr. år.

Kontaktutvalget

Tilsynsrådets anbefaling.

- *Etablere et kontaktutvalg.*
- *Ha innsattrepresenatanter fra alle avdelinger i kontaktutvalget.*
- *Sikre at alle innsatterepresentantene er valgt av de innsatte og at alle innsatte vet hvem som er deres representant.*

Kontaktutvalg ble etablert i Bergen fengsel i september 2025.

Fengsler med høy sikkerhet har begrensninger som gjør det vanskelig å sikre god involvering av alle innsatte. Vi har som mål at kontaktutvalget med tiden skal bli en godt organisert ordning, og kjent for alle innsatte.

Tid utenfor cellene, ysselsettings- og aktivitetstilbud

Tilsynsrådets anbefaling.

- *Sikre at alle innsatte har aktivitetstilbud både før og etter lunsj.*
- *Arbeide for økt aktivitetsnivå på avdeling A-vest.*
- *Gjøre bidlioteket mer tilgjengelig for de innsatte.*

Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på:

- *Hvordan arbeider Bergen fengsel for at alle innsatte skal ha et aktivitetstilbud både før og etter lunsj.*
- *Når ble det tilsatt en verksbetjent på avdeling A-vest*

Det følger av kriminalomsorgens mål og resultatkrav, et krav om 85% døgn med aktivisering. I 2025 nådde ikke Bergen fengsel dette målkrevet. Det ble utarbeidet en handlingsplan for å sikre at eksisterende ressurser benyttes best mulig, med tanke på å aktivisere flere. Så langt i 2026 er har vi 87% døgn med aktivitet.

Mellom 10 og 20 innsatte har aktivitet enten før eller etter lunsj. Den vanligste årsaken er at noen innsatte ikke greier full dag med arbeid eller skole.

Vi arbeider konkret i henhold til vår handlingsplan for å nå målkrevet, i dette inngår det også at innsatte skal ha tilbud hele dagen.

Det er et mål for oss å øke aktivitetsnivået ved avdeling A-vest. Bergen fengsel fikk en tilleggsbevilgning andre halvår 2025, det ble derfor tilsatt to verksbetjenter på avdelingen 2. februar 2026.

I tillegg har Bergen fengsel som følge av rettede midler et ressursteam med 6 fengselsbetjenter og miljøterapeuter som følger opp innsatte på avdelingen.

Tilsynsrådet anbefaler å gjøre biblioteket mer tilgjengelig for innsatte. Det er Bergen offentlige bibliotek som leverer bibliotektiltjenesten i Bergen fengsel. Vi har et godt samarbeid, og formidler vårt behov i faste samarbeidsmøter. Biblioteket skal flytte inn i nytt aktivitetsbygg når det blir bygget, det vil trolig øke tilgjengeligheten.

Innlåsning på avdeling A-vest

Tilsynsrådetes anbefaling.

- Sikre at innsatte på avdeling A-vest som ikke er utelukket fra fellesskapet får minimum åtte timer fellesskap hver dag.

Bergen fengsel har som mål å øke utetiden for innsatte ved avdeling A-vest. I den forbindelse har vi tilsatt to verksbetjenter som skal gi tilbud om daglig aktivitet for innsatte som ikke er utelukket fra fellesskap.

A-vest benyttes som mottaksavdeling, eller for innsatte som av ulike grunner ikke kan være på en ordinær fellesskapsavdeling. I mange tilfeller kreves det flere ansatte og tilpasset byggningsmasse for å tilby denne gruppen innsatte aktivitet og fellesskap.

Vedtak om utelukkelse

Tilsynsrådetes anbefaling.

- Sikre at vedtak om utelukkelse kun fattes der det er nødvendig og forholdsmessig, og at vedtakets begrunnelse viser at en slik vurdering er foretatt.
- Arbeide for å redusere antall vedtak om utelukkelse hjemlet i Strgjfl §37 første ledd bokstav e.
- Sikre at innsatte ikke sitter utelukket lenger enn nødvendig.
- Sikre at innsatte er kjent med retten til fritt rettsråd i saker med utelukkelse over 24 timer.

Tilsvarende forventning om utelukkelse går frem av kriminalomsorgens årlige styringsdokument. Bergen fengsel arbeider for å etterleve forventningene gjennom månedlige internkontrollmøter hvor alle vedtak gjennomgås. Beslutningstakere gis tilbakemelding ved avvik eller mangler ved vedtak. Det gjennomføres også årlig opplæring med alle beslutningstakere for å øke kompetansen på gjeldene regelverk, og kvalitet på vedtakene. I dette inngår også at innsatte ikke skal utelukkes lengre enn nødvendig.

Ordningen med retten til fritt rettsråd opplyses i nye maler for vedtak. Gjennom dette og annen veiledning gjøres ordningen kjent for innsatte.

Selvisolasjon

Tilsynsrådetes anbefaling.

- Arbeide for å motivere innsatte som selvisolerer til å delta i fellesskap.
- Arbeide for at innsatte gradvis overføres fra restriktive avdelinger til større fellesskapsavdelinger, dersom de har behov for det.

Bergen fengsel har et eget ressursteam med 6 fengselsbetjenter og miljøterapeuter. Daglig oppfølging av isolerte og sårbare innsatte er deres hovedoppgave. Motivasjon og hjelp til å mestre en ordinær fellesskapsavdeling inngår i dette.

Plassituasjonen gjør det vanskelig med gradvis overføringer mellom avdelinger. Vi har pr nå en kapasitetsutnyttelse på over 94%.

Vedtak om utelukkelse

Tilsynsrådets anbefaling.

- *Begrunne hvorfor bruken av sikkerhetscelle er forholdsmessig, særlig sett opp mot skadepotensialet og den innsattes subjektive forhold.*
- *«så vidt mulig» innhente uttalelser fra lege, og tar den i betraktning ved bruk av sikkerhetscelle.*
- *Føre tilsyn av helsepersonell i tilsynsprotokollen.*
- *Så langt det er mulig tilby innsatte på sikkerhetscelle lufting.*
- *Så langt det er mulig snakke med innsatte når det gjennomføres tilsyn.*

Bergen fengsel benyttet sikkerhetscelle 3 ganger i 2025, så langt i 2026 er sikkerhetscelle benyttet ved ett tilfelle. Vedtak om bruk av sikkerhetscelle gjennomgås- fortløpende, og i vårt månedlige internkontrollmøte. Dette for raskt å avdekke eventuelle avvik eller mangler ved beslutningen eller vedtaket. Kriminalomsorgens årlige styringsdokument gir krav om styrking av internkontrollen når det gjelder bruk av tvangsmidler.

Vi tar med Tilsynsrådets anbefalinger.

Forebygging av selvdraprisiko og selvdrap

Tilsynsrådets anbefaling.

- *Koordinere rutiner for varsling med kriminalomsorgen region vest, slik at Tilsynsrådet orienteres om selvdrapforsøk.*
- *Opprette tiltaksplaner for innsatte med forhøyet selvdraprisiko.*
- *Sikre at tiltaksplanene inneholder tiltak som kan bedre innsattes situasjon.*

Bergen fengsel følger KDI sine rutiner for straksvarsling. Vi tar stilling til om det skal gis en straksvarsling til regionalt nivå basert vår umiddelbare vurdering av hendelsen. I de fleste tilfeller er det operativ leder som gjør denne vurderingen. Dersom hendelsen er på dagtid i ukedagene gjøres vurderingen av sikkerhetsinspektør eller fengselsleder. Regionalt nivå vurderer om varslet har en alvorlighetsgrad som gjør at varslet skal løftes til sentralt nivå via KOPS, hvorpå Tilsynsrådet blir orientert. Det kan være forskjell på hva som varsles fra lokalt nivå, og hva som vurderes å ha en alvorlighetsgrad som varsles til sentralt nivå.

Kriminalomsorgen får snart nye retningslinjer om forebygging og håndtering av selvskading, selvmordsforsøk og selvmord. Bergen fengsel arbeider fortløpende med egen kompetanse og interne rutiner på området. I mange tilfeller er også helsetjenesten involvert i opprettelse av tiltaksplaner.

Vi tar med Tilsynsrådets anbefalinger i dette arbeidet.

Helsetilbudet i Bergen fengsel

Tilsynsrådets anbefaling.

- *Samarbeide med helsetjenesten for å redusere ventetiden på helsetjenester ved fengslet.*

Bergen fengsel har et godt samarbeid med helseavdelingen, og vi har relativt god dekning av helsepersonell. Hverken vi eller helseavdelingen er kjent med at noen har måtte vente flere måneder på time hos helse. Tvert om er ventetiden på helsetjenester betydelig kortere enn ellers i samfunnet, både i forhold til lege, psykolog og sykepleier.

Vi ser derfor ikke behov for tiltak for å redusere ventetiden på helsetjenester i fengsel.

Helsefremstillinger

Tilsynsrådets anbefaling.

- Sikre tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre alle helserelaterte fremstillinger.
- Loggføre når og hvorfor helserelaterte fremstillinger avlyses.

Gjennomføring av helsefremstillinger har høy prioritet. På samme tid er det begrenset hvor mange fremstillinger vi har kapasitet til å gjennomføre samtidig. Det vil kreve andre rammebetingelser å gjennomføre alle helserelaterte fremstillinger uten endringer på timeavtalene.

Vi loggfører avlyste fremstillinger i de tilfeller hvor det forårsakes av forhold i fengslet. Så langt i 2026 har vi avlyst eller utsatt, 15 helserelaterte fremstillinger. Alle avlysninger/timeendringer er forårsaket av bemanningskapasitet, eller at det er flere tilsvarende fremstillinger på samme tid. Avlysninger på grunn av at innsatte ikke ønsker å benytte seg av timen, eller den er avlyst av helsetjenesten, inngår ikke i dette tallet.

Hygiene

Tilsynsrådets anbefaling.

- Sikre at tekstilene som blir utlevert til de innsatte er, fremstår, rene.

Hygiene er viktig i et fengsel. Vi har ikke tidligere registrert klager på dårlig renhold av tekstiler. Vaskeriet i Bergen fengsel er et internt vaskeri. Vi har rutiner for renhold av flater på vaskeriet. Kjemien på vaskeriet kontrolleres av ekstern leverandør. Vi har avtale om kontroll av anlegget minimum 4 ganger i året, og ved feilmeldinger. I tillegg har vi avtale om service på vaskemaskiner og tørketrommel hvert halvår.

For å sikre best mulig standar vil vi nå jobbe videre med etablering og standardisering av internkontroll og loggføring på vaskeriet. I dette arbeidet har vi etablert et samarbeid med eksternt vaskeri for kompetanseutveksling og hospitering.

Kontakt med omverden

Tilsynsrådets anbefaling.

- Utvide ringetiden på generelt grunnlag.
- Innvilge ringetid for innsatte med barn og innsatte som ikke kan motta besøk.
- Sikre at bemanningsutfordringer ikke går på bekostning av innsattes mulighet til å motta besøk.
- Arbeide for å øke antall videobesøk til de innsatte.

Det er viktig at det legges til rette for at innsatte skal kunne opprettholde kontakt med familie og privat nettverk.

Alle innsatte gis mulighet for fysiske besøk, digitale besøk og ringetid, innenfor lov og forskrift. Innsatte som har behov for utvidet ringetid eller hyppigere besøk, kan søke om dette. Innsatte med barn, eller andre særlige behov får hovedsakelig innvilget utvidet ringetid.

94 innsatte har i dag utvidet ringetid.

Vi tar med Tilsynsrådets anbefalinger i vårt videre arbeid.

Soningsprogresjon

Tilsynsrådets anbefaling.

- Sikre at innsatte får en soningsplan kort tid etter innkomst.

- *Sikre at innsatte mottar informasjon og veiledning i forbindelse med klager og andre henvendelser.*

Et styrket og bedre koordinert tilbakeføringsarbeid er et mål for kriminalomsorgen i 2026. Plan for soningen inngår i dette. Vi tilbyr derfor innsatte en Plan for oppfølging og progresjon (POP) som er kriminalomsorgens planverktøy i dette arbeidet. Disse planene skal utarbeides sammen med den innsatte og med aktuelle samarbeidende etater.

Alle ansatte har veiledningsplikt og skal bidra til å gi informasjon og veiledning til innsatte, også i forbindelser med klager.

Vi registrerer at Tilsynsrådet anbefaler at vi bør sikre at alle innsatte blir behandlet med respekt og at de er trygge på at de kan varsle om de opplever ubehagelige situasjoner med ansatte.

Vår oppfatning er at ansatte behandler innsatte med respekt. Dette er også godt forankret i ansatte sin utdanning og i virksomhetens grunnverdier.

At enkeltinnsatte har hatt andre opplevelser beklager vi.

Vi vil også i fortsettelsen fokusere på dette temaet gjennom vårt arbeid med etiske retningslinjer og annet arbeid hvor etikk er tema.

BRIK-kartlegging og løslatelse

Tilsynsrådetes anbefaling.

- *Styrke tilbakeføringsarbeidet.*

Bergen fengsel har de siste årene styrket tilbakeføringsarbeidet på noen områder. Blant annet har vi økt antall sosialkonsulenter fra to til fire. Vi har etablert et midlertidig prosjekt i samarbeid med Rus og avhengighetsklinikken (RAK), en poliklinikk inne i fengslet. Dette for å øke muligheten for tilpasset behandling for rusavhengige inne i fengslet.

På andre områder svekkes tilbakeføringsarbeidet gjennom manglende bemanning og krevende rammebetingelser. Når det stilles nye krav og forventninger til kriminalomsorgen uten tilsvarende økning i ressurser, må vi prioritere innenfor de ressursene vi har. Det vil også berøre prioriterte områder som tilbakeføringsarbeidet.

Harald Åsaune
fengselsleder